

Seat No. : 28251

MP-105

December-2016

B.Com., Sem.-I

CC-102 : Human Resource Management

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

- સૂચના : (1) જવાબો મુદ્દાસર લખો.
(2) જમણી બાજુના આંકડા પ્રશ્નના ગુણ દર્શાવે છે.
1. (A) આધુનિક સમયમાં માનવ સંસાધન સંચાલકની વિવિધ ભૂમિકા સમજાવો. 6
અથવા
માનવ સંસાધન આયોજનની પ્રક્રિયા વર્ણવો
- (B) માનવ સંસાધન સંચાલકની લાયકાતો અને ગુણો ટૂંકમાં સમજાવો. 4
અથવા
માનવ સંસાધન આયોજનના ફાયદા સમજાવો.
- (C) માનવ સંસાધન સંચાલનનાં સંચાલકીય કાર્યો સમજાવો. 4
અથવા
માનવ સંસાધન આયોજનને અસર કરતાં બાહ્ય પરિબલો સમજાવો.
2. (A) કર્મચારીની વૈજ્ઞાનિક પસંદગીની પ્રક્રિયા સમજાવો. 6
અથવા
માનવ સંસાધન વિકાસનો અર્થ જણાવો અને તેના લક્ષણો સમજાવો.
- (B) તાલીમ અને વિકાસ વચ્ચેનો તફાવત જણાવો. 4
અથવા
માનવ સંસાધન વિકાસની નીચેની પદ્ધતિઓનો ટૂંકમાં પરિચય આપો :
(1) જૂથ કાર્ય
(2) બિન-નાણાકીય વળતર
(3) કામદારોની સંચાલનમાં ભાગીદારી
- (C) કર્મચારી ભરતીના બાહ્ય પ્રાપ્તિસ્થાનોની ચર્ચા કરો. 4
અથવા
તાલીમનું મહત્વ સમજાવો.

3. (A) બઢતી એટલે શું ? યોગ્યતા અથવા કાર્યક્ષમતા મુજબ બઢતી પ્રથાની તરફેણ અને વિરુદ્ધની ઢલીલોની ચર્ચા કરો. 6

અથવા

જૂસ્સો એટલે શું ? જુસ્સાને અસર કરતાં વિવિધ પરિબલો ટૂંકમાં સમજાવો.

(B) બઢલી એટલે શું ? તેના કારણો સમજાવો. 4

અથવા

કામગીરી મૂલ્યાંકન એટલે શું ? તેના હેતુઓ સમજાવો.

(C) માનવ સંપત્તિના હિસાબો અંગે ટૂંકનોંધ લખો. 4

અથવા

ઔઢોગિક જુસ્સાનું મહત્વ સમજાવો.

4. (A) કાર્યરચનાને અસર કરતાં પરિબલો સમજાવો. 6

અથવા

ગુણવત્તા વર્તુળ એટલે શું ? ગુણવત્તા વર્તુળના ફાયઢા ચર્ચો.

(B) કાર્યરચના અંગેનાં નીચેના અભિગમો વિશે ટૂંકમાં માહિતી આપો : 4

(1) શારીરિક મનોવૈજ્ઞાનિક અભિગમ

(2) સામાજિક ટેકનિકલ અભિગમ

અથવા

કાર્યજીવનની ગુણવત્તાનું મહત્વ સમજાવો.

(C) ગુણવત્તા વર્તુળનું વ્યવસ્થાતંત્રીય માળખું ટૂંકમાં સમજાવો. 4

અથવા

કાર્યજીવનની ગુણવત્તા સુઢારવા માટે તમે કયા પગલાં કે કઈ વ્યૂહરચનાઓ સૂચવશો ?

5. નીચેનાનાં ટૂંકમાં જવાબ આપો : (ગમે તે સાત) 14

(1) માનવ સંસાઢન સંચાલનના ગમે તે ચાર ઉઢેશો જણાવો.

(2) માનવ સંસાઢન આયોજનની મુખ્ય મર્યાઢાઓ કઈ છે ?

(3) કર્મચારી ભરતીના આંતરિક પ્રાપ્તિસ્થાનો જણાવો.

(4) માનવ સંસાઢન વિકાસના ગમે તે ચાર કાર્યો જણાવો.

(5) કામગીરી મૂલ્યાંકન કરતા મૂલ્યાંકનકારોમાં કોનો સમાવેશ થાય છે ?

(6) બઢલી શા માટે શિક્ષાત્મક પગલું નથી ?

(7) ગુણવત્તા વર્તુળની મુખ્ય મર્યાઢાઓ કઈ છે ?

(8) કાર્યજીવનની ગુણવત્તામાં કઈ બાબતોનો સમાવેશ થાય છે ?

(9) “કર્મચારીઓ એકમની મિલકત છે.” – સમજાવો.

(10) કારકિર્દી માર્ગઢર્શનની કાર્યજીવનની ગુણવત્તા પર અસરો જણાવો.

Seat No. : 28251

MP-105

December-2016

B.Com., Sem.-I

CC-102 : Human Resource Management

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

- Instructions :** (1) Answer to the point.
(2) Figures to the right side indicate marks.

1. (A) Write various roles of Human Resource Manager in modern times. 6
OR
Explain Process of Human Resource Planning.
- (B) Explain briefly the qualities and qualification of Human Resource Manager. 4
OR
Explain advantages of Human Resource Planning.
- (C) Explain the managerial functions of Human Resource Management. 4
OR
Explain external factors affecting Man Power Planning.
2. (A) Explain the scientific procedure for the selection of an employee. 6
OR
Define Human Resource Development and explain its characteristics.
- (B) Differentiate between training and development. 4
OR
Give brief introduction to the following Techniques or methods of Human Resource Development.
(1) Team work
(2) Non-Monetary Rewards
(3) Worker's Participation in Management.
- (C) Discuss external sources of employee recruitment. 4
OR
Explain the importance of Training.

3. (A) What is Promotion ? Discuss arguments in favour and against promotion as per ability or merits. 6

OR

What is morale ? Explain in brief various factors affecting morale.

(B) What is Transfer ? Explain its causes. 4

OR

What is performance appraisal ? Explain its objectives.

(C) Write note on Human Resource Accounting. 4

OR

Explain the importance of Industrial Morale.

4. (A) Explain the factors affecting job design. 6

OR

What is quality circle ? Discuss the advantages of Quality Circles.

(B) Give brief information about following approaches to Job Design. 4

(1) Bio – Psychological Approach.

(2) Socio – Technical Approach.

OR

Explain the importance of Quality of Work Life.

(C) Explain Organizational structure of Quality Circles in brief. 4

OR

What steps or strategies will be suggest for improving of Quality of Work Life ?

5. Answer the following in brief. (any seven) 14

(1) Mention any four objectives of Human Resource Management.

(2) What are the main limitations of Human Resource Planning ?

(3) Give the name of internal sources of recruitment of an employee.

(4) Mention any four functions of Human Resource Development.

(5) Who are included as Appraisers doing for Performance Appraisal ?

(6) Why transfer is not punitive punishment action ?

(7) What are the main limitations of quality circle ?

(8) Which things are included in Quality of work life ?

(9) "Employees are an asset of the unit." – Explain.

(10) State the effects of Career Guidance on Quality of Work Life.